

Austatud lugeja!

2011. aasta viimane Juridica number on kokku pandud valdavalt sel aastal õigusteaduskonna lõpetanud noorte inimeste artiklitest. Loomulikult pidi toimetus tegema talle avaldamiseks esitatud artiklitest valiku. Ajastule iseloomulikult ei sisalda see vaid Eestis oma väitekirja kaitsnud tudengite kirjutisi. Samuti on aja märk see, et mõned lõpetanud esitasid oma artiklid Juridica asemel avaldamiseks välismaistele väljaannetele. Aja tunnuseks võib pidada sedagi, et nagu varasematel aastatel, on ka nüüd enamik siinses numbris avaldatud artikleid kirjutatud pilguheiduga Läände. Sest nagu ütleb professor Irene Kull oma artiklis: ainult oma riigi õigussüsteemi tundes ei tunne sa seda tõeliselt.

Aja märgiks on konkurents. Sel aastal suveuniversiaadil Shenzhenis käinud kolleeg rääkis, et kohalikud tudengitest vabatahtlikud – ja neid olevat sel olnud tervelt miljon – jäid silma sellega, et pea kõik nad kandsid prille. Põhjuseks toodi see, et ülikooli võetakse vaid parimatest parimad. Ja sellised parimad peavad kohati lausa üliinimlikult õppima.

Kuid mitte ainult tudengid ei konkureeri ülikoolide ja hiljem töökohtade pärast, vaid ka ülikoolid ja tööandjad konkureerivad tudengite pärast ning riigid helgete peade pärast. Talentide järele on alati nõudlus suur olnud. Globaliseerivas maailmas on aga meie kõigi konkurentsiväli avardunud – sa ei pea enam olema talent, et leida võimalusi eneseteostuseks kodust eemal. Euroopa Liidus nimetatakse seda tööjõu vabaks liikumiseks. Millised on selle liikumise tagajärjed Eesti rahvastikule, näitab aeg. Vahefiniši tulemused selguvad algava aasta rahvaloenduse käigus.

Eesti riik, meie ülikoolid, töökohad ja ajakirjad konkureerivad teiste riikide, ülikoolide, töökohtade ja ajakirjadega. See on hea, sest konkurents on üks arengu tagajaid. Mida on meil teistega võrreldes aga pakkuda? Tahtmata olla virisejad, peame endale siiski tunnistama, et oleme väiksemad, vaesemad, vähetuntumad. Skeptik võiks öelda, et peale koduläheduse ei ole meil teistega võrreldes mingit konkurentsieelist. Sellisena oleme nagu maakoolid. Eesti riigis on tavaks sellised koolid sulgeda.

Kui sulged kooli, sureb ka küla välja. Jäävad suvekodud ja suvitajad, keda sekundeerivad üksikud vanad naised ja eluheidikud. Kas Eestile on määratud sellise küla saatuse? Et töötame Läänes, kus palgad ja üldine elatustase kõrgem, puhkuse ajaks sõidame aga siia? Üksikud juba elavad nii, enamik aga õnneks mitte. Enamiku jaoks on ja loodetavasti ka jääb Eesti kohaks, kust on tore aeg-ajalt ära käia, kuid kuhu ikka tagasi tulla – koduks. Aga tänapäeva maailmas oleks viga võtta seda enesest mõistetavana. Meil peame suutma säilitada selle miski, mis mujale leiba teenima läinu ikka siia kui koju toob. Tõenäoliselt veel pikka aega ei ole selleks magnetiks raha. Kahjuks ei ole selleks täna veel ühiskonna sidusus. Varsti ei ole tagasitoojaks enam ka harjumus.

Kas pole kummaline: riik peab konkureerima oma rahva pärast? Kui nii, siis ei saa enam rääkida riigivõimust ja riigialamatest. Sellisest riigist saab üks teenuse pakkuja teiste samasuguste hulgas. Teenuse pakkuja ei saa nõuda lojaalsust, ta saab piirduda vaid teenuse eest kokkulepitud tasu küsimisega. Ja ta peab oskama meeldida. Kuhu selline riigi meeldida tahtmine välja võib viia, näitab euroala kriis.

Teenuste vahekorrale on iseloomulik kahe poole olemasolu. Riik aga ongi tema rahvas, meie. Eesti väiksusel on üks eelis – seda meie tunnet peaks olema kergem saavutada. Näib aga, et just seda konkurentsieelist ei ole me sageli osanud ära kasutada. Kui me selle suudame ära õppida, siis on meil lihtsam nii endil siin elada kui ka teistega konkureerida. Nii aastal 2012 kui ka edaspidi.

Katrin Prükk